

JOHN MIDGLEY

A PÜNKÖSDI LÉLEK: ISTEN LELKE¹

„Amikor pedig eljött a pünkösd napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoztlottak, és szálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak. Sok kegyes zsidó férfi tartózkodott akkor Jeruzsálemben azok közül, akik a föld minden nemzete között éltek. Amikor a zúgás támadt, összefutott ez a sokaság, és nagy zavar keletkezett, mert mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. Megdöbbenek, és csodálkozva mondták: »Íme, akik beszélnek, nem valamennyien Galileából valók-e? Akkor hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén?«”
(ApCsel 2, 1–8)

Kedves Testvéreim, mindenekelőtt megköszönöm a kiváltságos megtisztelést, hogy templomotok szószékéről szólhatok hozzátok. Sajnálom, hogy nem beszélem nyelveteket. Hálás vagyok, hogy türelmesen meghallgatjátok az angol beszédemet, és hálás vagyok a fordításért.

Egyféleképpen kimondottan megfelelőnek tűnik, hogy éppen pünkösd vasárnapján szóljak hozzátok. Később majd elmondom, miért. Ha a mai bibliai részt nézzük az Újszövetségből, azt mondja el nekünk, hogy Jézus korai követői, akik mind zsidók voltak, Jeruzsálembé gyűltek, hogy megünnepeljék pünkösdöt. Emlékezzünk rá, hogy ez mindössze pár héttel Jézus halála után történik. Egyértelmű, hogy a tanítványok még mindig a keresztfeszítés lesújtó hatása alatt voltak. Az Apostolok Cselekedeteinek könyve leírja, hogyan találkoztak és ettek együtt. Együttlétük alatt olyan érzés kerekedett felül bennük, hogy jóllehet mesterük nincs velük, lelkesége, tanításainak szellemi ereje most is közöttük van. Visszaemlékeztek, hogy Jézus megmondta mindezt nekik: nem leszek többé közöttetek, de a szent lélek, a bennünket is összetartó szeretetnek a lelke eljön majd hozzátok, és veletek marad.

¹ Elhangzott 2008 pünkösdjén a kolozsvár-írisztelepi templomban.

Amint a történet az Újszövetségben el van mondva, nagyon mozgalmas, de bárki is jegyezte le, mindazt, amit leírt, nem szó szerinti értelmezésre szánta. Az kétségtelen, hogy egy csoport volt együtt, „lángoló lelkesedéssel”. Erről a Cselekedetek írója tízes nyelvek említésével beszél, amelyek az emberek feje fölött lobogtak.

És amint teltek a percek és a történet „fejlődött”, a tanítványok emlékeztek arra, hogy Jézus azt mondta: elküldi majd a szentlelket közéjük, és ezt szintén szó szerint értelmezték úgy, mintha a szentlélek külön személy lenne. Nos így kezdett kialakulni az a felfogás, hogy három személyről lenne szó: Istenről, Jézusról és a Szentlélekről. És íme: így születtek meg azok az elemek, amelyek később a szentháromság tanához vezettek.

Mi azonban, unitáriusok, nem így látjuk a dolgokat. Mi azt tartjuk, hogy Isten oszthatatlan egy, és nem „hasítható” három személyre. Számunkra a lélek, amelyet a tanítványok megtapasztaltak azon a pünkösdőn, azonos azzal a lélekkel, amelyről az Ószövetség is gyakran beszél. Például amikor az Úr lelkét emlegeti, Istent érti és nem egy különálló személyt.

A szeretet Istene tehát, akiről Jézus beszél, tanít, bizonyosságot tesz a tanítványi lelkiségen keresztül egész életében – amelyet egyébként a tanítványai oly jól megismerhettek, amikor Jézussal voltak, és amelyet megtapasztaltak továbbra is, amikor már nem volt közöttük –, az mind egy és ugyanaz a lélek, amely különböző formákban mutatta meg magát.

Az emberek az ősidőktől napjainkig azon fáradoznak, hogy megértsék, megmagyarázzák és meghatározzák a szentlelket. Van, amikor bölcsességként definiálják, mert a bölcsesség kétségkívül lelki ajándék. Amikor az emberek értelmetlenül állnak bizonyos élethelyzet előtt, és lelki küzdelmet vívnak, hogy a jelenségeket megértsék, majd ez a megértés megvalósul, ezt a jelenséget – a lélek ajándékaként – bölcsességnek nevezik. Amikor az emberek kétségbeesésben üresnek érzik lelküket, aztán hirtelen új energiákat felszabadító lelkesedésre és életértelemre találnak, azt szintén úgy értelmezzük, mint a lélek ajándékát. Az angol nyelvben a *lelkesedés* szó a görög nyelvből ered, és tényleges jelentése: *Isten benned van*.

Valahányszor az emberek közösségbe gyűlnek, akár istentiszteletre, együtttanulásra, közös munkára, akár csak szórakozni, ha közöttük pozitív, alkotó, egymást lelkesítő jó érzés van, akkor erre azt mondjuk: a szent lélek jelen van.

Gyakran azzal vádolnak minket, unitáriusokat, hogy nem hiszünk a szent lélekben. Ez nem igaz. Bár nem külön személyes kifejeződést értünk rajta, hiszünk benne, mert megtapasztaljuk életünkben, és örülünk, amikor a lélek közöttünk van. Még ha egyszerű, mindennapi nyelven fejezzük is ki olykor, igenis: a szent lélekről beszélünk. Ha csak ennyit mondunk: „ez egy jó alkalom volt, egy jól sikerült esemény, jó volt közöttünk a hangulat”, valójában a lélekről beszélünk.

Egy fontos dolgot azonban tudnunk kell a szent lélekről, és pedig azt, hogy nem lehet kényszeríteni, hogy „eljöjjön” hozzánk. Jézus is arról tanít, hogy a lélek olyan, mint a szél, és „arra fúj, amerre akar”. Ez annyit jelent, hogy ne próbáld ellenőrizni vagy befolyásolni, mert nem így működik. Amiképpen nem lehet kiállni a dombtetőre, és a szelet irányítani: „légy szíves, erre fújj”, ugyanúgy lehetetlen a szent léleknek azt mondani: „most ide gyere, mert én kérlek”. A lélek választja meg, hogy mikor és hová „megy”.

Mi csupán annyit tehetünk, hogy megfelelő alkalmakat és helyzeteket teremtünk. Előkészíthetjük szívünket és értelmünket a szent lélek befogadására. Nagyszerű istentiszteleti helyet és keretet teremthetünk a lélek befogadására, de lehet, hogy a lélek „csúnya helyen” talál ránk. Mi igyekszünk szeretetteljes családi körben élni, az otthon biztonságát élvezni, a szent lélek mégis szétzilált családokat látogathat meg. Szeretetteljes közösségeket szervezünk, ahol az emberek jól érzik magukat, és törődnek egymással, de lehet, hogy a szent lélek egy magányos embert keres fel. Felemelő istentiszteleteket tarthatunk, csodálatos, értelmes, megkapó szavakkal, lelket simogató énekekkel úgy, hogy a lélek közénk szálljon, és együtt énekelhetünk és imádkozhatunk, együtt hallgathatunk egymás reményeiről és látomásairól, de a lélek máskor és máshol találhat ránk, amikor nem is várunk rá – például a zsúfolt utcán.

Nos, most itt van ez a furcsa történet az Apostolok Cselekedeteinek könyvéből, ami arról szól, hogy mindenki saját nyelvén értette a mondottakat. Csoda volt? Nem hinném. Inkább azt hiszem, hogy a könyv írója „rosszul” értelmezte a történeteket. Én úgy értelmezem, hogy ami akkor történt, az az volt, hogy mind, akik Püünkösdre összesereglettek Jeruzsálemben – s bár különböző helyekről jöttek és más-más nyelven beszéltek –, még mindig úgy találták, hogyha szívüket és értelmüket szeretetben megnyitják egymás előtt, a lélek jön el hozzájuk, és Jézust követő közösséggé válhatnak.

És ez igaz a mi unitárius tapasztalatunkra is. Számtalan alkalommal vettem részt a Nemzetközi Unitárius Tanács találkozóin. A múlt évben éppen itt, Kolozsváron volt egy ilyen tanácsi gyűlés. Tisztában vagyok vele, hogy akik Európából, Afrikából, Dél- és Észak-Amerikából vagy éppen Indiából jöttek, pontosan tudták, hogy bár más-más országból valók, más a nyelvük és másképpen értelmezik az unitarizmust is, mindez nem számít. Ők nyitott szívvel és értelemmel jöttek, hogy oda a lélek megérkezhesen. És a lélek jött.

Így van ez ma is. Itt vagyok, olyan nyelven beszélek, amelyet talán nem értetek, vagy ha néhányan igen, mégsem anyanyelvetek. De nyitottan jöttetek a lehetőség elé, hogy a szent lélek jelen lehet közöttünk. A szavak így hát lehetnek bár nehezen érthetők, nem számít. Nem számít, mert nyitott szívvel és értelemmel jöttünk. Lehet – de csak *lehet* –, hogy megtapasztaljuk körünkben a lelket. Lehetséges, hogy meghalljuk az énekben vagy az imádság szavaiban. Lehet, hogy megérezzük a csendben. Lehet, hogy meglátjuk a gyerekek és ifjak

együtt-tanulásában vagy játékában. Lehet, hogy megérezzük a kézfogásban, az üdvözlő szavakban. Mi csupán felkészíthetjük magunkat, és remélhetjük, hogy a lélek jönni fog.

Ezért kérek Benneteket, sohase mondja senki, hogy az unitáriusok nem hisznek a szent lélekben. Mi igenis hiszünk benne, még ha nem is a hagyományos módon. Meggyőződésem, hogy a szent lelkét itt, ezen a helyen számtalan formában, számtalanszor, sok-sok nemzedéken át megtapasztalták már, és megtapasztalják ezután is.

Imádságos reménységem, hogy a lelkész és e gyülekezet hívei folytonosan minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy a lélek eljőjjön a maga sajátos módján; ezen a pünkösdi-vasárnapon, de sok-sok más alkalommal, az eljövendő nemzedékek számára is. Ámen.

SZABÓ LÁSZLÓ

KIFOSZTÓK ÉS KIFOSZTOTTAK ÚRVACSORAI BESZÉD ŐSZI HÁLAADÁSRA

*„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű.”
(Mt 11,28–30)*

Kedves Testvéreim! Újra ősz van, amikor egész évi fáradságos munkánk eredményében a jó Isten gondviselésének látható és éltető jegyei kézzelfoghatóvá válnak, a szorgalmunkra és erőfeszítésünkre adott áldását közvetlenül is megtapasztalhatjuk. Másképp fogalmazva: az őszi hálaadás ünnepe az Isten iránti egyetemes köszönetünk kifejezésének egyházi intézményesítése. Ezért adunk ma hálát, ezért ülünk ma ünnepet. Ünneplésünk kapcsán a zsoltáráróval együtt valom, hogy „Boldog az a nép, amely ünnepelhet, és orcád fényében járhat Uram!” (Zsolt 89,16) – és hozzáteszem: boldog az a nép, amely boldogtalanságában megtartó erőként ragadja meg ünnepeit, s ezáltal boldognak érzi veszendő önmagát.

Boldog az a nép, amely ünnepelhet! Mi most boldogok vagyunk, mert ünnepelünk. Ma hálát adunk és köszönetet mondunk, de eközben jó lenne szembenéznünk a kérdéssel: egyetlen ünnepi alkalommal el lehet-e intézni egész évi hálaadásunkat? Vajon nem az egész életünk kellene örökös hálaadás legyen? Milyen hálaadás? Igazi, őszinte, Istennek tetsző: nemcsak vasárnapi kenetteljes uramuramozás, nemcsak ünnepi kegyes főhajtás, hanem a jó Isten akaratának állandó cselekvése. Nem csak a templomban, de azon kívül is, nem csak vasárnap, hanem munkás hétköznapijainkban is, nem csak jókedvünkben, de lehangoltabb pillanatainkban is. Akkor is, ha fáradtak vagyunk és türelmetlenek, akkor is, amikor az egész világot érezzük ellenünk összeesküdtnak, akkor is, amikor sírunk, és akkor is, amikor nevetünk. Akkor is, amikor megbántanak, és ahelyett, hogy megbántanánk valakit. Akkor is, ha szidnak, és ahelyett, hogy szidnánk valakit. Mindenkor az Ő akaratát kellene keresnünk. Higgyük el, ez nem is olyan lehetetlen. Isten nem vár tőlünk rendkívüli, a teljes világot megváltó dolgokat. Erőnk és tehetségünk felett nem terhel feladatokkal. Sokszor nem kíván többet egy-egy jó szónál, jó arcnál, jó tettnél, egy-egy segítségadásra nyújtott kéznél, biztató mosolynál, az embertársainkkal való együttérzésnél: a sírókkal való együttssírásnál és az örvendőkkel való együttörvendésnél – alkalom szerint. Nem sok, amit tőlünk várnak,